

„Egy ölelés volt az egész életem”

100 éve született Bessenyei Ferenc

„Ferit a Dúvad óta azonosították az általa játszott figurával, de ez az alak nekem nem volt szimpatikus” – mesélte a Jenői Szalon vendégeként B. Élthes Eszter, arra a kérdésre, hogy megismerkedésük előtt milyen volt a benyomása Bessenyeiről. Aztán ahogy megismerkedtek (1970 őszén), azonnal rájött, hogy Feri egészen más ember, mint amilyenek több filmje alapján ő és a nézők elképzelték. A 34 év, amit együtt éltek, nagyon mozgalmas volt. Sok közös szenvedélyük volt, köztük a természetszeretet és a lovaglás. Ez utóbbinak köszönhetően költöztek Pilisborosjenőre is. Először csak kijártak a kaszkadőrtelepre – a faluban volt a szakma egyik hazai központja –, aztán megvették a Dózsa György út 55. szám alatti sváb parasztházat az istállóval, (a mai Fő út 91. számú házat), amely akkor a pilisvörösvári TSZ. tulajdonában állt. Pilisborosjenő jelentette a civilizációtól való elbújást, az egyre elhatalmasodó zajtól való menedéket Bessenyei Ferenc számára, az itteni táj, az erdők lenyűgözték, csodálattal nézte a falut körbeölelő természetet, a „pilisi völgyet”, ahogy ő nevezte.

„Nagyon jó játékkal adományozott meg az élet” – így fogalmazott, amikor arról beszélt, hogy a pilisborosjenői lovaglások mennyire kikapcsolják, és a nyugalmat jelentik számára. „A lóháton olyan jó végiggondolni a dolgokat düh nélkül. Amikor a civilizációból elegendem van, kimegyünk oda.”

Már korábban, 1961-ben bizonyította, hogy jól üli meg a lovat, és nagyon büszke volt, amikor Fábri Zoltán Dúvad c. filmjében ő térdeltethette le a lovat. Hosszú kihagyás után csak 1979-ben kezdett el megint rendszeresen lovagolni, először Üllön, majd 1980-tól Pilisborosjenőn, ahol Kiss Mari színésznő férje, Marosi László kaszkadőr és csapata állomásozott. 12 éven át kötődtek a faluhoz. Bessenyei Ferenc eleinte a III. kerületi, Gugger-hegyi házából járt ki Pilisborosjenőre, majd úgy döntöttek, hogy ide költöznek, ezért megkezdték a régi parasztház átépítését. A ház 1987 nyarára lett kész. Ugyanekkor felépítettek egy fedeles lovardát is. Az építkezés alatt előfordult, hogy ágya elázott az éjszaka, mert a régi tetőt már lebontották, az új pedig még nem volt kész. Eszter a pilisborosjenői évek alatt még Németországban élt, először tanult, majd saját fogorvosi praxisában dolgozott, de minden hétvégén utazott haza – mesélte a Jenői Szalonban Hirtling István vendégeként, aki egyébként baráti kapcsolatban volt Bessenyeivel.

A sok érdekes történetből az is kiderült, hogy mennyire szenvedélyes ember volt a Nemzet Színésze. Ízig-vérig művész volt, akkor is, ha nem a színpadon állt. „Az életem akkor

kezdődött, amikor beléptem a színházba” – mondta Bessenyei.

Állandóan lendületben, mozgásban volt, a színházon kívül öt percig sem tudott megmaradni egy helyen. Szárnyalásával nehéz volt tartani a lépést. Csak a lovaspálya szélén tudott lecsendesedni, és órákig nyugalomban figyelni. Pilisborosjenőn a mai játszótér helyén állt a fedett lovardájuk, ahová Németországból hozták a csikókat, mert lótenyésztéssel akartak foglalkozni. Aztán a rendszerváltozás után megváltozott az élet, a zaj itt is utolérte őket, ezért eladták pilisborosjenői házukat és elköltöztek Lajosmizsére egy tanyára. Bessenyei Ferencet itt érte a halál 2004 karácsonyán. De Pilisborosjenő fontos állomás maradt az életében, és nagyon jó emlékeket őrzött a faluról. Akik találkoztak vele, mesélik, mindig előre köszönt, és mindenkit tegezett, nem ment neki a magázódás, ahhoz túl közvetlen ember volt. Befogadták itt a lovas pajtások – ahogy ő nevezte őket –, lovasnak tekintették, miközben megadták neki a kellő tiszteletet.

A Hogy volt?! című műsor róla készült részében mesélte Piros Ildikó, aki az Othellóban volt partnere: „Ferenc maga volt az élet, a két lábon álló teremtés, aki mindig önazonos maradt.” Bessenyei Ferenc az életben is hősi alkat volt, csak így játszhatta el a legnagyobb történelmi szerepeket: Kossuthot, Görgeyt, Széchenyit, Dózsát, Bánkot. Ahogy Dózsa alakjáról beszélt Bessenyei, abból lehet megérteni azt a szenvedélyt, ami őt hajtotta: „...igazából mondom, Dózsában otthon vagyok, ismerem, tudom minden lélegzetvételét, a húsomon, bőrömon érzem minden gondolatát” –mesélte 1985-ben a Mestersége színész c. műsorban. Színészi nagyság, szuggesztív alkat, akinek esténként héttől tízig a kezében volt a hatalom. Ahogy ő fogalmazott: ”Este héttől tízig az történik, amit én akarok.” Boldog volt, hogy mindez megadatott neki, hogy örömet okozhatott másoknak. Ha tehetne volna, az egész világot a keblére öleli. „Nem tudok elég hálás lenni a sorsnak” – mondogatta.

Nyitott személyiség volt, minden érdekelte, odafigyelt a környezetére, és örök szerelmes típus maradt. Hatalmas szív, hatalmas lélek, aki gyermeki rajongással, odaadással fordult a világ felé, és nagyon szeretett élni. Egyik utolsó interjújában, halála előtt pár hónappal mondta: „Borzasztó dolog megöregedni, nagyon rossz, meg ne próbáljátok gyerekek! Tudni, hogy vége van. Szörnyű.”

A mai Fő út 91. sz. alatti házon mostantól emléktábla jelzi, hogy ebben a házban élt Bessenyei Ferenc kétszeres Kossuth-díjas művész, a Nemzet Színésze, aki idén éppen 100 éve született.